

De Dokwerker

Een bewogen week met mooi weer en herinnering aan de tweede wereldoorlog. Niet herinnering zoals vorig jaar 2020, 75 jaar geleden. Maar 25 februari 1941, 80 jaren geleden.

In het centrum van Amsterdam is donderdagmiddag de Februaristaking herdacht. Die staking vond plaats op 25 februari 1941 en staat bekend als de eerste en laatste keer dat de bevolking in opstand kwam tegen de anti-Joodse maatregelen van de nazi's in bezet gebied. Dat gebeurde op het Jonas Daniël Meijerplein, met een vanwege de coronamaatregelen beperkt gezelschap en zonder het gebruikelijke defilé. De aanwezige historicus en schrijver Geert Mak waarschuwde in een toespraak dat uitingen van racisme en antisemitisme weer gangbaar zijn geworden in het hedendaagse publieke en politieke debat.

Bevreemdend en jammer dat mijnheer Mak zijn afkeer van een politieke partij op deze herdenking te berde ging brengen. De door Mak gehekeld partij was als officiële democratische partij vertegenwoordigd bij deze herdenking.

Naast Mak sprak ook burgemeester Halsema bij de herdenking. Zij noemde de Februaristaking „een icoon van burgerlijk verzet” en zei dat opkomen voor anderen en tegen antisemitisme en racisme „onverminderd noodzakelijk” is. „De stakers van toen zeggen tegen ons dat wij altijd kunnen opkomen voor anderen, ook in onmogelijke omstandigheden”, aldus Halsema. De burgemeester ging verder specifiek in op de rol van vrouwen die destijds staakten of anderen daartoe hadden oproepen, onder wie Mientje ten Dam, Coba Veltman en Rosa Boekdrukker.

De Februaristaking wordt beschouwd als het enige solidariteitsverzet tegen de eerste razzia's in de Jodenbuurt van de hoofdstad, waarbij ruim vierhonderd Joodse jongemannen werden opgebracht of gedeporteerd. De oproep tot de algehele staking werd een dag eerder gedaan door de Communistische Partij van Nederland. De verzetsactie breidde zich een dag later vanuit Amsterdam uit tot omringende dorpen en steden, waaronder Haarlem, Hilversum en Utrecht. Uiteindelijk werd de staking na twee dagen met grof geweld gebroken door de Duitsers, waarbij negen doden en 24 zwaargewonden vielen. (Bron NRC. 26 februari 2021)

Deze herdenking greep mij weer hevig aan vooral omdat de angst en de weerstand tegen de heersende dictatuur en de openlijke vervolging van de 430 Nederlandsche joden het verzet bij de werkende Nederlanders

deed uit monden in een staking met rampzalige gevolgen, genoemd de februari staking, 1941.

Wij die onze vrijheid vooral te danken hebben aan het moedige verzet willen dit blijven gedenken en gedenken hen die door het geweld hun vrijheid verloren.

Mijn grote wens is, ik heb daar al over geschreven in mijn Non Solus van 4 mei 2020 dat vooral herdacht wordt de dood gemartelde en gefusilleerde stakers van de 25ste en 26ste februari 2020.

Dat in den vervolge ook minstens onze minister president en onze Koning Willem Alexander bij aanwezig zullen zijn.

Deze verzet daad was de eerste en laatste , de behoorlijk groeiende staking, en de enige binnen de bezette gebieden in Europa. De staking vond haar oorzaak door het niet accepteren door de eenvoudige Nederlandse werkers van het afvoeren van De Nederlandse Joden.

Werkers die niet de andere kant op keken, Koninbg Willem Alexander en Minister president Rutte.

Als we onze vrijheid willen en kunnen vieren mag ik dan de heer Mak herinneren dat de leider van de door hem bedoelde en genoemde partij, de heer Wilders al 17 jaren van zijn vrijheid beroofd is. De moord op Fontein en Theo van Gogh en de onthoofde Franse leraar daar heb ik van mijnheer Mak niets over gehoord.

Mijn Non Solus van 4 mei 2020 eindigde met het lied der 18 doden, het gedicht van Jan Campert.

Ik voeg het nogmaals hierbij.

Nicolaas Overbeeke

Nieuwerkerk aan den IJssel

DE ACHTTIEN DODEN

Een cel is maar twee meter lang
En nauw twee meter breed,
Wel kleiner nog is het stuk grond
Dat ik nu nog niet weet,
Maar waar ik naamloos rusten zal,
Mijn makkers bovendien,
Wij waren achttien in getal,
Geen zal de avond zien.

O lieflijkheid van lucht en land
Van Hollands vrije kust -

Eens door de vijand overmand
Vond ik geen uur meer rust.
Wat kan een man, oprecht en trouw,
Nog doen in zulk een tijd?
Hij kust zijn kind, hij kust zijn vrouw
En strijdt de ijd'le strijd.

Ik wist de taak, die ik begon,
Een taak van moeiten zwaar,
Maar 't hart, dat het niet laten kon,
Schuwt nimmer het gevaar;
Het weet hoe eenmaal in dit land
De vrijheid werd geëerd,
Voordat een vloek'bre schennershand
Het anders heeft begeerd.

Voordat die eden breekt en bralt
Het misselijk stuk bestond
En Hollands landen binnenvalt
En brandschat zijne grond;
Voordat die aanspraak maakt op eer
En zulk germaans gerief
Een land dwong onder zijn beheer
En plunderde als een dief.

De rattenvanger van Berlijn
Pijpt nu zijn melodie;
Zo waar als ik straks dood zal zijn
De liefste niet meer zie
En niet meer breken zal het brood
En slapen mag met haar -
Verwerp al wat hij biedt of bood,
De sluwe vogelaar!

Gedenk, die deze woorden leest
Mijn makkers in de nood,
En die hun nastaan 't allermeest,
In hunne ramspoed groot,
Gelijk ook wij hebben gedacht
Aan eigen land en volk,
Er komt een dag na elke nacht,
Voorbij trekt ied're wolk.

Ik zie hoe 't eerste morgenlicht
Door 't hoge venster draalt -
Mijn God, maak mij het sterven licht,
En zo ik heb gefaald,
Gelijk een elk wel falen kan,
Schenk mij dan Uw genâ,
Opdat ik heenga als een man
Als 'k voor de lopen sta...

-----
uit het werk van Jan Campert (1902-1943)

De dichter Campert schreef 'De achttien doden' over achttien verzetsstrijders (vijftien Geuzen en drie Februaristakers) die in hun cel op hun executie wachtten. Van de drie stakers zijn alleen de namen bekend.

1. Bernardus IJzerdraad (49 jaar), gobelinrestaurateur

2. Jan Kijne (46 jaar), vertegenwoordiger
3. Ary Kop (40 jaar), verzekeringsagent
4. Jacob van der Ende (22 jaar), schilder
5. Leendert Keesmaat (29 jaar), onderwijzer
6. Hendrik Wielenga (37 jaar), electrotechnicus
7. Johannes Smit (30 jaar), monteur
8. Frans Rietveld (36 jaar), slijper
9. Leendert Langstraat (31 jaar), machinebankwerker
10. Jan Wernard van den Bergh (47 jaar), slijper
11. Albertus Johannes de Haas (37 jaar), metaalgieter
12. Reijer Bastiaan van der Borden (32 jaar), hulppolitieagent
13. Nicolaas Arie van der Burg (36 jaar), vertegenwoordiger
14. George de Boon (21 jaar), metaalbewerker
15. Dirk Kouvenhoven (24 jaar), stoker
16. E. Hellendoorn (28 jaar), kunstschilder
17. Hermanus Coenradi (31 jaar), electricien
18. J. Eyl (44 jaar), magazijnbediende

Schrijver: [Jan Campert](#)

Inzender: Redactie, 4 mei. 2020